

Oogstdag Selfmade Onderwijs in handen van leerlingen

Mbo Gorinchem is een van de drie scholen waar drie maanden geleden gestart werd met Selfmade. Leerlingen organiseren er zelf hun onderwijs. Vrijdagavond 4 november konden ouders en belangstellenden zien wat dat oplevert. 's Middags werden de uren geteld.

Gert-Jan Bogerd (17) en Arjan de Graaf (16) stapelen hooibalen in de klas. Het video-apparaat is opgesteld en ook een kunststof koe waar je maag en melkproductie kunt aanwijzen. In een halve kring staan dertig stoeltjes voor de bezoekers vanavond. Hier wordt straks het beroep van melkveehouder toegelicht. Het is oogstweek. Vanavond, 4 november, verwachten de eerstejaars van het mbo in Gorinchem (Wellant) tientallen gasten. Die kunnen leerlingproducten zien, workshops volgen en vragen stellen over het Selfmade-concept. Ouders komen er, stagebegeleiders en wellicht ook collega's van andere vestigingen. "Wel spannend", zegt Gert-Jan. Samen met Arjen, en met Erik Langeveld (17) en René Blom (16), zit hij in het organisatie-team. Ze regelen allerlei zaken voor de presentaties. Het is hun allereerste oogstdag ooit. Maar, zeggen ze, "we hebben volop vertrouwen dat het goed gaat."

Het organisatie-team voor de oogstdag poseert in het lokaal waar vanavond het beroep van melkveehouder wordt gepresenteerd

In het lokaal ernaast zijn Jacqueline en Wesley bezig hun prestaties te etaleren. Met fluorescerende lichtletters - 'open' - wil Wesley straks de aandacht van belangstellenden trekken. Hij brengt nog wat kleur aan in zijn persoonlijke presentatie. Jacqueline gaat vanavond een workshop over hoefsmid verzorgen. Manuela den Hartog (16) vertelt dat haar presentatie niet doorgaat. Ze wilde samen met een andere leerling een geit in de klas halen en iets over geitenkaas vertellen. "Maar het lukte niet om dat te organiseren." Ze gaat nu haar tafeltje inrichten en 'quest items' afwerken. Carmen Cirillo (25) en Martijn Klop (17) tonen in de hal hun maatschappelijke betrokkenheid. Ze hopen vanavond veel geld op te halen voor de aardbevingslachtoffers in Pakistan. "Ja, het is wel een beetje spannend", erkent Carmen. Ze vertelt over haar meteorologische belangstelling en haar quest items. Die quest items vormen een mooie methode waarmee leerlingen zelf hun kennis vergroten op een gebied dat hen interesseert. Carmen vroeg zich af: welke broeikasgassen zijn er eigenlijk, wat zijn cfk's en hoe ontstaat de opwarming van de aarde? Manuela, die 'de wereld van de dieren' in wil stappen, verdiepte zich in ziektes zoals hoefbevangenheid. En ook de jongens van het organisatie team zijn met items bezig geweest. Erik en René stelden zich bijvoorbeeld vragen over hoe je een kettingzaag afstelt, wat jaarlingen zijn, wat het prijsverschil is tussen echt gras en kunstgras en hoe het zit met btw op de aanleg van een tuin.

Uitproberen

Allemaal Selfmade. Zowel de vragen als de antwoorden. Zelfgemaakt, maar wat zit er achter? Wat gebeurt er eigenlijk, wat doen leerlingen en wat is het verschil met Natuurlijk Leren zoals dat bij andere Wellant-vestigingen wordt uitgevoerd? "Er is geen verschil", zegt Ab Wessels, opleidingscoördinator en in Gorinchem "eindverantwoordelijke voor het Selfmade-avontuur". "Selfmade is NL, maar dan met de cks," vertelt hij tussen een paar coachgesprekken door. Selfmade is behalve in Gorinchem ook

De oogstavond

De avond was een 'feestje', zegt Peter de Wit een paar dagen na de oogstavond. Hij zit samen met Ab Wessels en Maria van der Stelt in het Gorinchemse Selfmade-kernteam. "Zenuwachtige leerlingen die aan het eind van de avond met een grote smile rondlopen."

Zo'n 45 leerlingen aten mee op school en er zijn, schat hij, 's avonds ergens tussen 80 en 100 belangstellenden geweest. Meestal ouders en praktijkopleiders, maar in een enkel geval ook wel opa's, oma's of een leerling die volgend jaar in Selfmade wil starten. Er werd ook nog eens 75 euro opgehaald voor Pakistan.

Het was waardevol, vindt De Wit. "Waarbij ook bleek dat er altijd nog wat beter kan, bijvoorbeeld wat presentatie betreft. Dat kan altijd." Maar het was "leerzaam" en voor de "trotse ouders" ongetwijfeld heel informatief. "Ja, dat merkte je wel, dat ouders trots waren. Zo van: dat is nu mijn zoon of dit doet mijn dochter."

gestart op de mbo-scholen in Gouda en Rijswijk. Op die scholen alleen voor eerstejaars bol, maar in Gorinchem zijn ook bbl-leerlingen, wekelijks een dag op school, met Selfmade gestart. Totaal zo'n 55 op 250 leerlingen.

Elke school heeft daarbij een eigen aanpak. "We zijn geen Albert Heijn met in alle schappen hetzelfde artikel. Je werkt met mensen en je brengt je eigen couleur locale aan."

"Het idee achter Selfmade is dat je recht doet aan de vraag van het bedrijfsleven en van de individuele leerling", vervolgt Wessels. "De leerlingen moeten vraaggericht aan de slag. Dat is ook onze grootste uitdaging, dat ze vraaggestuurd werken. Daarbij zit als een dikke rode draad, coaching en (portfolio)-begeleiding." Reflectie op: wat doe je, hoe vind je dat en wat wil je verder? Wat zijn je voornemens en hoe organiseer je dat?

En dan is er alle keuzevrijheid. Want je kunt, aldus Wessels, drie stromingen onderscheiden als leerlingen naar school

komen. Je hebt de leerlingen die recht op hun doel afgaan. Ze willen hovenier worden of diervoorzorg en hebben geen behoefte aan "toeters en bellen". Dan is er de stroming waarbij je vakrichtingen kunt combineren. En dan heb je de "oriëntatiegroep". "Mensen die zeggen: misschien wil ik iets met bloem. Op een stagebedrijf komen ze er achter wat dat inhoudt en of het inderdaad een goede keuze is. Als dat niet zo is, kun je binnen Selfmade zonder vertraging heel goed switchen. Van gericht naar oriëntatie, van bloem naar dier, van bol naar bbl." In Selfmade kun je uitproberen en ontdekken. "De tijd is nooit verloren", zegt Wessels. "Vanaf de eerste dag maken we leren leuk", zo prijst Selfmade zich aan. "Je steekt er veel van op en je leert gaandeweg waar je interesses liggen én waar je goed in bent." Dat doe je voor een groot deel zelf.

"Dat is ook het eerste wat me opviel", zegt Tjitske Hoekstra, CPS. "Je kunt voortdurend kiezen." Ze begeleidt Selfmade, de veertien mensen die er in Go-

Manuela en Erik tonen Selfmade-T-shirts

rinchem bij betrokken zijn, en helpt vandaag bij de oogst. Switchen kan zelfs van de ene Wellant-vestiging naar een andere, zegt Wessels. “Dan heb ik het wel over de wereld die we aan het bouwen zijn.” Een wereld die zich kenmerkt door vrijheid, maar geen vrijblijvendheid. Dat is de bedoeling.

Doorkrijgen

Zo’n oogstavond heeft dan zowel voor leerlingen en school, als voor betrokkenen en belangstellenden een functie. “Je moet de buitenwereld het vertrouwen geven dat het net zo degelijk is als vroeger. Sterker nog: dat er nog een extra dimensie achter zit.”

Dat gaat niet vanzelf. “Ouders reageren soms heel primair,” zegt Wessels. “Maar de betrokkenheid is hoog. En ja, en het is natuurlijk geen roze wolk; er gaat ook wel eens wat fout.”

Coaching blijft belangrijk. In een blokperiode zijn er gesprekken en twee zogenaamde coachflitsen, even kort contact met de coach. “Dat je er na tien weken niet achterkomt: ‘chips, waar ben ik mee bezig?’ Leerlingen zijn vaak blij met die aandacht.”

Wat levert Selfmade op? Dat is nog niet te voorspellen, maar vooralsnog, drie maanden na de start, zijn leerlingen, aldus Wessels, positief en enthousiast. “Ze hebben een hele omslag gemaakt

van consumeren naar produceren. Ze zien ook de betekenis van het portfolio, maar de eigen beoordeling blijft nog lastig; dat moet groeien.”

Dat bevestigen de vier jongens van het organisatiecomité. Ze vinden het een mooi systeem, maar zien ertegen op om zichzelf te beoordelen. “Groeilijnen en zo, dat is allemaal nog wat vaag.” Dat komt in het volgende blok. “Op het vmbo zaten ze je achter de broek als je een werkstuk niet inleverde, hier is dat vooral je eigen verantwoordelijkheid.” “Best lastig in het begin, want je moet het even doorkrijgen en veel zelf doen”, zegt Manuela. “Maar het is veel vrijer. Je moet wel iets kiezen, maar dan kun je nog alle kanten op.” Zo heeft zij nog geen definitieve keuze gemaakt tussen dier en vee; aan de ene kant de kleinere dieren of toch ‘veehouderij en plattelandsvernieuwing’. “Ik vind de dieren op een boerderij leuker.” Ze heeft stage in een dierenspecialzaak gedaan en gaat in het volgende blok naar een hengstenhouderij.

Ze heeft net een coachgesprek gehad, gesproken over het portfolio, de stage, haar opdrachten en de voornemens voor het volgende blok. Behalve de hengstenhouderij wil ze dan met een groepje een excursie organiseren naar een kinderboerderij / natuurtuin in Dordrecht. Zo leer je samenwerken, organiseren, communiceren en tegelijk allerlei dingen over dieren en vakrichtingen.

Ook zo’n oogstavond is ongetwijfeld heel leerzaam. Het organisatiecomité heeft net als de overige vijftig leerlingen nog een uur of vier voor aanvang van het ‘happy hour’. □